

Riigi kultuuripreemiate ja kultuuristipendiumide seaduse ning spordiseaduse muutmise seaduse eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Riigi kultuuripreemiate ja kultuuristipendiumide seaduse (edaspidi *RKPSS*) § 1 alusel määratakse Eesti Vabariigi kultuuripreemiad (edaspidi *preemia*) väljapaistvate loominguliste saavutuste eest kultuuri alal. Preemia määratakse füüsilisele isikule. Preemiate arv ja liigid on sätestatud RKPSS-i §-s 2. Selle kohaselt määratakse igal aastal kolm preemiat pikaajalise väljapaistva loomingulise tegevuse eest (edaspidi *elutööpreemia*) ning viis preemiat eelmisel kalendriaastal avalikkuseni jõudnud väljapaistvate tööde eest (edaspidi *aastapreemia*). Eelnõuga muudetakse preemiate andmist sellisel viisil, et edaspidi antakse kuni kolm elutööpreemiat ja kuni viis aastapreemiat. Lisaks tehakse muudatusi, mis ajakohastavad preemiate andmise korraldust.

RKPSS-i 2. peatükk sätestab Eesti Vabariigi kultuuristipendiumide (edaspidi *kultuuristipendium*) määramise alused ja korra. Selle järgi määratakse kultuuristipendium riikliku kultuuripoliitika seisukohalt oluliste kultuuriprojektide ja loominguliste tellimuste toetamiseks või õppetoetustena õpinguiks välismaa kõrgkoolides või teadusasutustes. Kultuuristipendiumi võib määrata füüsilisele isikule, juriidilisele isikule või asutusele. Eelnõuga nähakse ette kultuuristipendiumide andmise lõpetamine.

Spordiseaduse (edaspidi *SpS*) § 10 sätestab riiklikud spordistipendiumid ja -preemiad. Eelnõuga nähakse ette, et riiklike spordistipendiumide määramine lõpetatakse.

Eelnõuga ühtlustatakse kultuuri ning spordi toetamise korraldust. Muudatuste tegemise eesmärk on valdkondadesse suunatud riigieelarveliste vahendite tõhusam kasutamine ning töökoormuse optimeerimine. Muudatus ei too kaasa kultuuri ja spordi valdkonnale olulist mõju. Viimaste aastate praktika on näidanud, et huvi kultuuristipendiumite vastu on vähenenud, osa stipendiume on jäänud seetõttu välja andmata. Spordistipendiumide kaotamisel jõuab riigi toetus sportlasteni teiste juba olemasolevate meetmete kaudu. Nii kultuuristipendiumide kui spordistipendiumide kaotamine vähendab taotlejate halduskoormust. Kultuuristipendiumi puhul ei pea seda edaspidi taotlema kandidaatide eest keegi teine nii nagu seni, vaid soovija saab muudest meetmetest ise edaspidi raha taotleda. Samuti ei pea enam edaspidi taotlema spordistipendiumi, vaid üksnes sporditoetust Eesti Olümpiakomiteelt.

1.2. Eelnõu ettevalmistajad

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Kultuuriministeeriumi loominguosakonna juhataja Katre Väli (teenistusest lahkunud), spordiosakonna juhataja Margus Klaan (margus.klaan@kul.ee, 6282328), strateegia- ja innovatsiooniosakonna kultuurihariduse ja ligipääsetavuse nõunik Annikki Aruväli (annikki.aruvali@kul.ee, 51996885) ning õigus- ja haldusosakonna juhataja Merle Pöld (merle.pold@kul.ee, 6282347). Eelnõu ja seletuskirja on keeleliselt toimetanud OÜ Täheviirg keeleteimetaja Riina Martinson (riina@keeleteimetamine.ee).

1.3. Märkused

Eelnõuga muudetakse:

- 1) RKPSS-i redaktsiooni, mis jõustus 07.02.2007¹;
- 2) SpS-i redaktsiooni, mis on Riigi Teatajas avaldatud avaldamismärkega RT I, 10.07.2025, 5.

Eelnõu ei ole seotud teiste menetluses olevate eelnõudega ega Euroopa Liidu õiguse rakendamisega. Eelnõu ei ole seotud Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammiga.

Eelnõule ei ole koostatud väljatöötamiskavatsust, kuna seaduseelnõu seadusena rakendamisega ei kaasne olulist õiguslikku muudatust või muud olulist mõju (HÕNTE § 1 lg 2 p 5). Eelnõuga ei muutu kultuuripreemiate andmise olemus ja tähendus. Eelnõuga muudetakse kultuuripreemiate andmine sõltuvaks riigieelarveliste vahendite võimalustest. Kultuuristipendiumide ja spordistipendiumidega seotud muudatused ajakohastavad kultuuri- ja sporditoetuste korraldust. Stipendiumidele on aja jooksul tekkinud alternatiive, mis on eesmärgipärasemad ja arvestavad enam sihtrühma vajadusi. Pikalt ajakohastamata kujul on kultuuristipendiumid ja spordistipendiumid kaotanud oma esialgse mõtte ning ei toeta sihipäraselt sihtrühma vajadusi.

Eelnõu seadusena vastuvõtmiseks on vajalik Riigikogu poolthäälteenamus.

2. Seaduse eesmärk

RKPSS-i ja SpS-i muudatuste eesmärk on korrastada kultuuri- ja spordivaldkonnas riiklike preemiate ja stipendiumide maksmise süsteemi ning muuta see otstarbekamaks ja tõhusamaks. Muudatuse eesmärk on kultuuri- ja spordivaldkonda suunatud riigieelarveliste vahendite sihipärasem ja kokkuhoidlikum kasutamine, samuti riigi töökoormuse optimeerimine. Samas on eelnõuga valitud lahendused, mis omavad vähimat koormavat mõju sihtrühmadele ning vähendavad ka nende halduskoormust. Eelnõuga ei muudeta välja antavate kultuuri- ja spordipreemiate maksimaalset arvu, kuid nähakse ette võimalus iga-aastaselt kaaluda välja antavate preemiate arvu. Samas preemiate senist suurust ei ole kavas vähendada. Kultuuristipendiumide ja spordistipendiumide andmine lõpetatakse. Stipendiumidele on aja jooksul tekkinud alternatiive, mis on eesmärgipärasemad ja arvestavad enam sihtrühma vajadusi.

3. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb kolmest paragrahvist.

Paragrahvi 1 punktiga 1 muudetakse RKPSS-i pealkirja. Kuna riigi kultuuristipendiumide andmine lõpetatakse, siis ei ole põhjendatud stipendiumide nimetamine seaduse pealkirjas. Seaduse pealkirjaks jääb riigi kultuuripreemiate seadus, mis reguleerib kultuuripreemiaid ja riigi keeleauhinda.

Paragrahvi 1 punktidega 2 ja 3 muudetakse RKPSS-i § 2 lõike 1 punkte 1 ja 2. Nimetatud sätete kohaselt määratakse igal aastal kolm elutööpreemiat ning viis aastapreemiat. Selline sõnastus ei sisalda kaalutlusõigust ega võimalust läheneda juhtumipõhiselt. Eelnõuga preemiate maksimaalset arvu ei muudeta, kuid suurendatakse paindlikkust nende määramisel. Selleks nähakse eelnõus ette, et edaspidi antakse kuni kolm elutööpreemiat ning kuni viis aastapreemiat. Muudatus võimaldab määrata igal aastal välja antavate preemiate arvu, arvestades riigieelarvelisi võimalusi. Kultuuriminister otsustab Kultuuriministeeriumi

¹ Terviktekstidel enne uue Riigi Teataja infosüsteemi rakendumist 2010. aasta novembri algusest ei ole avaldamismärkeid.

eelarvevahendite kasutamise ning kinnitab Kultuuriministeeriumi eelarve (VVS § 49 lg 1 p-d 8 ja 9). Sellest lähtuvalt otsustab minister ka igal aastal välja antavate elutööpreemiate ja aastapreemiate arvu, võttes arvesse preemiate suurust ja eelarvelisi võimalusi.

Paragrahvi 1 punktiga 4 muudetakse RKPSS-i § 2 lõiget 2 ja sätestatakse, et preemiaga kaasneb tunnistus. Lõikest jäetakse välja, et preemiaga kaasneb ka mälestusmedal. Praktikas on koos preemiaga antud preemia saajale tunnistus, kuid mitte mälestusmedalit. Muudatusega viiakse praktika seadusega kooskõlla ning ühtlustatakse riikliku spordipreemiaga, mille puhul kaasneb preemiaga üksnes tunnistus.

Paragrahvi 1 punktiga 5 muudetakse RKPSS-i § 2 lõiget 3 ning sättest jäetakse välja haldusemenetluse seaduse avaldamismärked Riigi Teatajas. Avaldamismärked sellisel kujul on eksitavad, kuna ei viita seaduse kehtivale redaktsioonile.

Paragrahvi 1 punktiga 6 muudetakse RKPSS-i § 3, milles sätestatakse, et preemia suuruse kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega. Kehtiva sõnastuse järgi määratakse preemia suurus igal aastal riigieelarves. Iga-aastane riigieelarve seadus siiski preemiate suurusi eraldi ei määra ning sellekohased vahendid sisalduvad Kultuuriministeeriumi valitsemisala eelarves. See jääb ka edaspidi nii. Praktikas on alates 2012. aastast elutööpreemia suurus olnud 64 000 eurot ning aastapreemia suurus 9600 eurot, kuid need suurused ei ole õiguslikult määratud. Õiguslikult on siiski selgem, kui preemiate suurused on määratud õigusaktiga. Kohane on selleks ministri tasandi õigusakt ehk kultuuriministri kui valdkonna eest vastutava ministri määrus. Preemiate suurusi ei ole kavas muuta ning neid hoitakse eelnevate aastatega samal tasemel.

Paragrahvi 1 punktis 7 täiendatakse RKPSS-i § 4 lõiget 3 ja sätestatakse, et Kultuuriministeerium avalikustab nõuetekohaselt esitatud preemia kandidaadi ees- ja perekonnanime, ettepanekus nimetatud loomingulise saavutuse ja ning ettepaneku esitaja, sh vajadusel tema ees- ja perekonnanime, kui esitaja on füüsiline isik, ministeeriumi veebilehel hiljemalt iga aasta 1. veebruariks. Kehtiv sõnastus RKPSS-i § 5 lõikes 3 näeb ette, et ettepanekud ja nende esitajad tuleb avalikustada üleriigilise levikuga ajalehes ning see on kultuuripreemiate komisjoni kohustus. Sellest nähtub, et ettepanekute avaldamine on olnud pikaajalise traditsiooniga alates RKPSS-i jõustumisest. Ettepanekute avaldamine on kandnud kultuurivaldkonna ja selles tegutsevate väljapaistavate isikute ja nende loomingu tunnustamise eesmärki, kuna preemia kandidaadina esitamine tõstab esile esitatud isikute panust kultuuri arengusse. Samuti aitab avalikustamine kaasa kultuurivaldkonna esile tõstmisele ja jõudmiseni laiemalt Eesti inimeste teadvusse. Veebilehel avaldatakse preemia kandidaadi ees- ja perekonnanime, ettepaneku esitaja ning ettepanekus toodud loomingulise tegevuse kirjeldus. Loomingulise tegevuse kirjeldus hõlmab sõltuvalt sellest, kas isik on esitatud elutööpreemiale või aastapreemiale, ettepanekus nimetatud pikaajalist väljapaistvat loomingulist tegevust või eelmisel kalendriaastal avalikkuseni jõudnud väljapaistvaid töid. See tähendab muuhulgas ka seda, et esitatud ettepanekuid ei avaldata täies mahus, vaid tehakse neist väljavõtte, ehk koond. Siinjuures on asjakohane välja tuua, et nii elutööpreemiale kui ka aastapreemiale esitatud kultuurivaldkonnas tegutsevad isikud ja nende loominguline panus on tegevus, mis on juba varasemalt avalikkuseni jõudnud, nt audiovisuaalsed teosed, etenduskunstide teosed, kujutava kunsti teosed või muu loominguline tegevus. Preemiatele esitatud kandidaadid on kultuuriväljal tegutsevad ning oma loomingulist tegevust esitavad ja avaldavad isikud. Sellest johtuvalt ei sisalda ka käesoleva sätte raames avaldatav teave seda, mis ei oleks juba avalikest allikatest leitav.

Praktikas on ka käesoleval ajal juba avaldamise ülesannet täitnud Kultuuriministeerium tehes seda ministeeriumi veebilehel. Ettepanekute ja nende esitajate avaldamine üleriigilise levikuga ajalehes ei ole ajakohane ega otstarbekas. Ajalehes avaldamine on rahaliselt kulukas ega ei ole keskkonnasäästlik. Avaldamise kohustusest loobuda ei plaanita, kuid sätestatakse avaldamine ministeeriumi veebilehel. Arvestades digitaalset arengut ja pidevat digipädevuse kasvu on veebilehel avaldamise kaudu teave lisaks vähesele kulule ka kättesaadavam ja jõuab laiemale hulga huvilisteni.

Paragrahvi 1 punktiga 8 muudetakse RKPS-i § 5 lõiget 1 ja sätestatakse, et kultuuripreemiate komisjoni moodustab valdkonna eest vastutav minister kolmeks aastaks. Kehtiva sõnastuse järgi on komisjoni moodustamine Vabariigi Valitsuse pädevuses. Preemiate määramise töö korraldamine on kultuuriministri pädevuses, sealhulgas juhib tema kultuuripreemiate komisjoni tööd. Seda muudatus ei puuduta. Seetõttu on otstarbekas viia ka komisjoni moodustamise pädevus üle ministri tasandile. Komisjon moodustatakse jätkuvalt kolmeks aastaks. Olemasolev riigi kultuuripreemiate komisjoni koosseis on kinnitatud Vabariigi Valitsuse 04.01.2024 korraldusega nr 6. Komisjoni volitused kehtivad 3 aastat (RKPS § 5 lg 1). Nimetatud komisjon vaatab läbi 2026. aastal kultuuripreemiate kandidaatide suhtes tehtud ettepanekud ning teeb ettepaneku Vabariigi Valitsusele preemiate määramiseks. Komisjoni volitused lõppevad alates 04.01.2027. Uue komisjoni moodustab kultuuriminister, kelle ülesandeks on 2027.aasta ja kahele sellele järgneva aasta kultuuripreemiate suhtes ettepaneku tegemine.

Paragrahvi 1 punktis 9 ajakohastatakse RKPS-i § 5 lõikes 2 sätestatud volitusnorm ja nähakse ette, et kultuuripreemiate komisjoni töökorra kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega. Praegune komisjoni töökord kehtib muutmata kujul 1999. aastast. Koos eelnõuga on plaanis üle vaadata ja ajakohastada ka nimetatud töökord. Samuti tuuakse määruse kehtestamine Vabariigi Valitsuse tasandilt ministri tasandile. Tegemist on komisjoniga, mille tööd juhib kultuuriminister. Sellest lähtuvalt on asjakohane, et komisjoni töökorralduslikud küsimused määrab minister. Muudatus vähendab ka Vabariigi Valitsuse töökoormust.

Paragrahvi 1 punktiga 10 tunnistatakse kehtetuks RKPS-i § 5 lõige 3. Muudatus on seotud eelnõu § 1 punktis 5 tehtava muudatusega, mille kohaselt on edaspidi nõuetekohaselt esitatud ettepanekute ja nende esitajate avaldamine Kultuuriministeeriumi, mitte enam komisjoni ülesanne.

Paragrahvi 1 punktiga 11 ajakohastatakse RKPS-i § 6 lõige 2 ja sätestatakse, et preemiad antakse üle Eesti Vabariigi aastapäeva tähistamise raames. Kehtiva sõnastuse järgi tuleb preemiad üle anda Eesti Vabariigi aastapäeval, mis on liiga piirav tingimus. Praktikas ei toimu preemiate üleandmise tseremoonia vabariigi aastapäeval, vaid enne seda aastapäeva tähistamise raames.

Paragrahvi 1 punktiga 12 täiendatakse RKPS-i §-i 6 lõigetega 3 ja 4, milles sätestatakse kultuuripreemiate määramise raames isikuandmete töötlemise regulatsioon. Varasemalt ei ole preemia määramisel isikuandmete töötlemist seaduse tasandil reguleeritud. Lõike 3 kohaselt võib preemia määramiseks töödelda järgmisi isikuandmeid:

- 1) ettepaneku esitaja ees- ja perekonnanimi ja ettepaneku esitaja kontaktandmed. See on asjakohane juhul, kui ettepaneku esitaja on füüsiline isik, näiteks varasem preemia laureaat RKPS-i § 4 lõike 1 p 3 alusel. Ilma nende andmeteta ei ole võimalik ettepanekuid vastu võtta;

- 2) ettepanekus esitatud preemia kandidaadi nimi ja preemia määramiseks esitatud põhjendus. Antud andmed on olemuslikult vajalikud preemia määramiseks;
- 3) preemia laureaadi ees- ja perekonnanimi, kontaktandmed ja pangakonto number. Preemia laureaadi ees- ja perekonnanimi on asjakohane preemia kandidaadi andmetest eraldi välja tuua, sest see kantakse tunnistusele ning väljendab andmesubjekti kohta teistsugust tunnust kui preemia kandidaadi nimi. Laureaadi kontaktandmed ja pangakonto number on vajalikud preemia laureaadile preemia välja maksmiseks.

Kultuuripreemiate ettepanekud esitatakse Kultuuriministeeriumile ning registreeritakse dokumendihaldussüsteemis. Seletuskirja punktis 7 on kirjeldatud, mille osa ettepanekutest avaldatakse. Juhul, kui ettepanek sisaldab isikuandmeid, sh eriliiki isikuandmeid, mis avaldamisele ei kuulu, siis tunnistatakse selline teave asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud teabeks avaliku teabe seaduse alusel.

Lõikes 4 sätestatakse, et eeltoodud isikuandmeid säilitatakse 7 aastat alates nende saamisest, peale mida isikuandmed arhiveeritakse.

Käesolevas seaduses sätestatud isikuandmete töötlemine on vajalik riigi kultuuripreemiate määramise avaliku ülesande täitmiseks. Menetluse käigus tekkinud dokumendid kuuluvad Kultuuriministeeriumi põhitegevuse hulka ning nende säilitamine on reguleeritud arhiiviseaduse ja selle alusel tehtud Rahvusarhiivi otsustega.

Rahvusarhiivi hindamisotsus 30.10.2017 nr 5-1/17/49 määrab, et arhiiviväärtuslikud on kõik komisjonide töö dokumenteerimisel loodud ja saadud dokumendid. Seetõttu kuulub alaliselt säilitamisele kogu preemia määramise dokumentatsioon, sh ettepanekud, kandidaatide andmed, põhjendused ja komisjoni otsused. Arhiiviväärtuslik teave antakse üle Rahvusarhiivile arhiivieeskirja kohaselt, mis reguleerib dokumentide elukaare lõpufaasi ja juurdepääsupiirangute määramist.

Isikuandmeid säilitatakse Kultuuriministeeriumis seitse aastat vastavalt raamatupidamise ja kontrollimenetluste vajadustele. Seejärel arhiveeritakse ettepaneku ning Vabariigi Valitsuse korralduse raames koostatud dokumendid tervikuna, kuna arhiiviväärtuslikku teavet ei tohi muuta ega osaliselt kustutada.

Kustutamisoigust ei kohaldata, kuna dokumendid on hindamisotsusega tunnistatud arhiiviväärtuslikuks. Avaliku huvi eesmärgil arhiveeritavad dokumendid säilitatakse püsivalt IKÜM artikli 17 lõike 3 punkti d alusel ning isikuandmeid ei kustutata dokumentide autentsuse ning ajaloolise väärtuse tagamiseks.

Paragrahvi 1 punktiga 13 tunnistatakse kehtetuks RKPSS-i 2. peatükk, mis reguleerib kultuuristipendiumide määramist. RKPSS-i § 7 alusel määratakse kultuuristipendium riikliku kultuuripoliitika seisukohalt oluliste kultuuriprojektide ja loominguliste tellimuste toetamiseks või õppetoetustena õpinguiks välismaa kõrgkoolides või teadusasutustes. Kultuuristipendiumi võib määrata füüsilisele isikule, juriidilisele isikule või asutusele. RKPSS-i § 9 alusel võivad ettepanekuid ja taotlusi stipendiumide määramiseks esitada loomeliidud, teised juriidilised isikud ja asutused, kelle põhikirjas või põhimääruses on sätestatud kultuuri- ja haridusalane tegevus, ning kohalikud omavalitsused. Seega on kehtivas seaduses süsteem, kus isik ei taotle kultuuristipendiumi endale, vaid tema suhtes peab tegema ettepaneku RKPSS-is sätestatud institutsioon. Valdavalt on selleks loomeliit.

RKPSS on vastu võetud 1998. aastal, selles sisalduv kultuuristipendiumide regulatsioon on kehtinud muutmata kujul tänaseni. Omas ajas olid kultuuristipendiumid asjakohased, kuid

praegu ei vasta olemasolev regulatsioon enam vajadustele. Kultuurivaldkonna riikliku toetamise süsteem ja korraldus on võrreldes kultuuristipendiumide loomise ajaga palju muutunud ning selle süsteemi korrastamine on pidev töö. Seetõttu on vajalik ümber hinnata ka stipendiumide andmise eesmärk ning viia see tänapäevaste vajadustega kooskõlla. Muudatuste vajadust kinnitab asjaolu, et huvi stipendiume taotleda on pidevalt kahanenud. Arvestades riigieelarvelistest võimalustest lähtuvat praegust kultuuristipendiumi suurust², mis ei kata isegi paari kuu elamis- ja õppimiskulusid, ei ole toetus enam ka atraktiivne välismaale õppima minemise soodustaja. Arvestades kõrghariduses, sealhulgas loomerkõrghariduses, laialt levinud mobiilsusprogramme, samuti viimasel kümnendil tohutult avardunud välismaal kõrghariduse omandamise võimalusi, ei näe Kultuuriministeerium kultuuristipendiumil praegusel kujul enam rolli erialahariduse toetajana. Lisaks on oluline välja tuua, et tulumaksuseaduse (edaspidi *TuMS*) § 19 lõike 7 alusel on stipendium *TuMS*-i tähenduses tulevikku suunatud toetus, mida makstakse teadmiste või oskuste omandamise, võimete arendamise ning loomingulise või teadusliku tegevuse soodustamiseks. *TuMS*-i tähenduses on stipendium mõeldud füüsilisele isikule. Üldjuhul maksustatakse füüsilisele isikule antav stipendium *TuMS*-i § 12 lõike 1 punkti 7 alusel tulumaksuga, välja arvatud juhul, kui stipendiumi maksmine on sätestatud seaduses (*TuMS* § 19 lg 5 lg 1) ja stipendium vastab *TuMS*-i § 19 lõikele 7. Seega ei pruugi füüsilisele isikule antav stipendium, mille eesmärk on toetada kultuuriprojekte ja loomingulisi tellimusi, neile tingimustele vastata. Kultuuriprojektide ja loominguliste tellimuste toetamiseks on olemas teised meetmed, näiteks Eesti Kultuurkapitali seaduse § 2 alusel makstavad toetused ja loometöö tasu. Lisaks võimaldab kehtiv RKPSS kultuuristipendiumi maksta ka juriidilisele isikule ja asutusele. Kuna juriidiline isik ega asutus ei saa õppeasutuses õppida, on talle võimalik määrata kultuuristipendium kultuuriprojektide toetuseks. Tavapärane praktika on maksta juriidilistele isikutele ja asutustele toetust, mitte stipendiumi. Selleks on nii Kultuuriministeeriumis kui ka Kultuurkapitalis loodud mitmeid toetusprogramme, kust kultuurivaldkonnas tegutsevad juriidilised isikud ja asutused saavad oma tegevuseks toetust taotleda. Selle kõrval tekitab sellisel kujul stipendiumide regulatsioon segadust. Ka praktika näitab, et huvi sellise stipendiumi taotlemise vastu on vähene (vt tabel allpool).

Kultuuriministeeriumi eelarves on olnud vahendit 20 kultuuristipendiumiks aastas (RKPPS § 8 lg 1) summas 2300 eurot stipendiumi kohta, kogusummas 46 000 eurot. Kuigi eesmärk on olnud anda stipendiumid välja ühes voorus, on kandidaatide vähesuse tõttu viidud viimasel kolmel aastal läbi lisavoor. Sellest hoolimata oli 2023. aastal kahes voorus kokku vaid 16 kandidaati, 2024. aastal kokku 12 kandidaati, kellele kõigile määrati stipendium (ehk siis 2023. aastal jäi 4 ja 2024. aastal 8 stipendiumi määramata). 2025. aasta voorus esitati 13 taotlust, määrati 12 stipendiumi. 2025. aastal viidi läbi sügisene lisavoor, mis toimus 13.10-12.11.2025 (jagatakse kevadest alles jäänud 8 stipendiumi). Viimasel kolmel aastal määratud kultuuristipendiumid on täpsemalt näidatud järgnevas tabelis.

² Kultuuristipendiumide aastaelarve on 46 000 eurot. RKPSS-i § 8 lg 1 alusel määratakse igal aastal 20 stipendiumi. Ühe stipendiumi suurus on 2300 eurot.

Riigi kultuuristipendiumid 2022-2024

MÄÄRATUD STIPENDIUMID	2022 I voor	2022 II voor	2023 I voor	2023 II voor	2024 I voor	2024 II voor	KOKKU
Doktoriõpe välisriigis	1	0	1	1	1	0	4
Magistriõpe välisriigis	10	6	6	5	3	4	34
Bakalaureuseõpe välisriigis	1	0	1	1	2	0	5
Projekt	2	0	0	1	1	1	5
Keeldutud	0	9	0	0	0	0	
KOKKU ERALDATUD	14	6	8	8	7	5	
2022 KOKKU	20		2023 KOKKU	16	2024 KOKKU	12	
2022 KULU	46000		2023 KULU	36800	2024 KULU	27600	

Taotluse hulk on vähenenud ka sõltumata sellest, et viimasel kolmel aastal on parandatud kommunikatsiooni ja laiendatud vooru kohta teavituse saajate ringi.

Oleme arvestanud, et koroonast tingituna võis olla taotlemine vähenenud, kuna välismaal õppimine muutus piirangute tõttu võimatuks, ning kindlasti kahandas ebakindlus seoses piirangutega ka 2020. 2022. aastal välismaale õppima minemise kandideerimise huvi. Samas ei ole 2024. ja 2025. aastaks olukord taotluste hulga mõttes taastunud, kuigi õppimisvõimalused on samad, mis enne 2020. aastat. Lisaks on võrreldes RKPPS-i kehtimisaja algusega välismaal õpingute toetamiseks olemas mitmeid võimalusi Haridus- ja Teadusministeeriumi korraldatud meetmete kaudu (Erasmus jt mobiilsusprogrammid), mis võimaldavad õpinguid suuremas summas rahastada. Samuti ei ole välismaal õpingute toetamine Kultuuriministeeriumi põhitegevus ning ministeeriumil puudub pädevus hinnata ülikoolide või õppeprogrammide taset. Kuigi kultuuristipendiumide määramisel on siiani olnud prioriteet toetada kultuurivaldkonna magistri- ja doktoriõpinguid välismaal, on taotluste vähesuse tõttu stipendiumi määratud ka bakalaureuseõppeks välismaal. Sellest lähtuvalt on otsustatud lõpetada kultuuristipendiumite määramine.

Järgnevalt on hinnatud kultuuristipendiumide kaotamise põhiseaduspärasust. Põhiseaduse § 19 lg 1 sätestab igaühe õiguse vabale eneseteostusele. Eneseteostusvabadus on kõikehõlmav vabaduspõhiõigus, mis muuhulgas hõlmab tegutsemisvabadust ehk vabadus teha või tegemata jätta seda, mida isik soovib. Põhiseaduse § 19 lõikes 1 sätestatud õigus vabale eneseteostusele on lihtsa seadusereservatsiooniga põhiõigus, mida võib piirata seadusega iga eesmärgi nimel, mis ei ole põhiseadusega vastuolus. Õigus vabale eneseteostusele on igaühe õigus. See laieneb füüsilistele isikutele kui ka juriidilistele isikutele, mille eesmärgiks on füüsilisest isikust liikmete või omanike õiguste ja vabaduste tagamine³. Tegutsemine loomingulises valdkonnas kuulub eneseteostusvabaduse kaitsealasse. Eneseteostusvabadus on seotud lisaks põhiseaduse §-s 38 sätestatud kunstivabadusega. Õigust vabale eneseteostusele võib riivata iga negatiivne mõjutus riigivõimu poolt. Samas igasugune riigivõimu sekkumine vaba eneseteostuse õigusesse ei tähenda automaatselt põhiseaduse rikkumist. RKPPS-s sätestatud kultuuristipendiumi taotlemise ja saamise võimalus on riigi poolt seatud positiivne meede, mis isikute eneseteostus- ja ka kunstivabaduse teostamist toetab. Selle kaotamine võib mõningal määral mõjutada isiku valikuid ja võimalusi ennast loomingulises vallas teostada. Samas põhiseadus ei sätesta, et riik peab tagama loomingulises valdkonnas subjektiivse õigusena juurdepääsu riiklikule rahalisele toele, sealhulgas kultuuristipendiumile. Tegemist ei ole põhiseaduse § 28 lõikes 2 sätestatud õigusega riigi abile puuduse korral. Põhiseaduse preambulist tulenevalt on kultuuri säilimise tagamine erilise tähelepanu all, kuid selle eesmärgi

³ Eesti Vabariigi põhiseaduse kommenteeritud väljaanne. Paragrahv 12. Kättesaadav: <https://pohiseadus.ee/sisu/3483>

täitmiseks on riigivõimul lai otsustusruum. Üheks selliseks meetmeks võib olla stipendiumide andmine, mis on üheks osaks kultuurivaldkonda suunatud toetusmeetmete valikust. Selle juures on riigivõimul õigus kaaluda eelarvelisi võimalusi ja vajadusi ning kultuurivaldkonna toetamise prioriteete muutavas keskkonnas ning kujundada vajaduse korral eelarveliste vahendite jaotamise alused ja korraldus ümber. Kultuuristipendiumide kaotamise puhul tuleb silmas pidada, et selle rahaline maht on väike ning mõjutatud sihtrühm samuti. Kultuuristipendiumide kaotamine ei piira märkimisväärselt isikute võimalusi ennast vabalt teostada. Samas on olemas teised riiklikud toetusmeetmed Kultuuriministeriumis, Eesti Kultuurkapitalis ning Haridus- ja Teadusministeriumi haldusalas, mis samalaadselt ja mõjusamalt isikute vaba enesetoestamine õigust toetavad. Sellest tulenevalt on kavandatud muudatus põhiseadusega kooskõlas.

Paragrahvi 1 punktiga 14 muudetakse RKPPS-i § 12 lõiget 3 ning sättest jäetakse välja haldusemenetluse seaduse avaldamismärked Riigi Teatajas. Avaldamismärked sellisel kujul on eksitavad, kuna ei viita seaduse kehtivale redaktsioonile.

Paragrahvi 1 punktiga 15 täiendatakse RKPPS-i §-i 16 lõikega 3, milles sätestatakse sarnaselt kultuuripreemiatele riigi F. J. Wiedemanni keeleauhinna määramise raames isikuandmete töötlemise regulatsiooni. Selle sisu ja põhjendused on kattuvad seletuskirja punktis 12 kirjeldatuga.

Paragrahvis 2 nähakse ette SpS-i § 10 muutmine. Sellega jäetakse SpS-ist välja riiklikud spordistipendiumid (edaspidi *spordistipendium*) ning edaspidi jääb SpS-i § 10 ja selle alusel antav Vabariigi Valitsuse määrus reguleerima riiklike spordipreemiate määramist ja tagasinõudmist. Spordistipendiumi määramise täpsemad tingimused on sätestatud Vabariigi Valitsuse 15. detsembri 2005. a määru nr 305⁴. Selle kohaselt määratakse spordistipendium sportlike tipptulemuste stimuleerimiseks ning see määratakse füüsilisele isikule. Spordistipendiumide määramisel arvestatakse eelkõige olümpiaalade rahvusvahelistel tiitli- ja suurvõistlustel saavutatud tulemusi, spordialaliidu seisukohti ning sportlase professionaalset suhtumist püstitatud eesmärkide realiseerimisse. Samuti on spordistipendiumi sihtrühm Eesti Paralümpiakomitee alla kuuluvad sportlased⁵. Spordistipendiumide määramise aluseks on spordialaliitude ja maakondade spordiliitude ettepanekud.

Spordistipendiume on määratud alates 1997. aastast. Spordistipendiumi rakendamise esimestel aastatel oli see ainus avaliku sektori toetus, mis aitas sportlastel katta igapäevaseid, sportimisega seotud kulusid. 2012. aastal muudeti koostöös Eesti Olümpiakomiteega (edaspidi EOK) olümpiaettevalmistustoetuse põhimõtteid ning tiitlivõistlustel medali võitnud sportlastele alustati töötasu maksmist, millega tagati neile ka sotsiaalsed garantiid. Ühtlasi tähendas see, et neile sportlastele spordistipendiumi ei määratud ning spordistipendium määrati andekatele noorsportlastele.

2019. aastal käivitas riik koostöös EOK-ga saavutusspordi projekt "Team Estonia", mille üheks eesmärgiks on toetada ka neid noorsportlasi, kes on andekad, aga ei ole veel tiitlivõistlustel kõrgete kohtadeni jõudnud. Põhimõtteliselt on tegemist sama sihtrühmaga, mis spordistipendiumil. Sellistele sportlastele on olemas C-kategooria toetus summas 1500 eurot kuus või noorsportlase toetus 500 eurot kuus.

⁴ <https://www.riigiteataja.ee/akt/112122017024>

⁵ Nende osakaal on väiksem, nt 2024. a määrati stipendium 7 parasportlasele.

Team Estonia toetusi reguleerib kultuuriministri 09. septembri 2025. a määrus nr 6 „Riigieelarvest Kultuuriministeeriumile spordi toetamiseks eraldatud vahenditest sporditoetuste taotlemise ja andmise kord ning sportlasele ja tema treenerile preemia määramise kord“. Nimetatud määruse § 3 lõike 2 p 2 ja 3 sätestavad spordialaliidu toetuse osana Ees toetuse (Team Estonia koondise toetus) ja olümpiamängude ettevalmistuskulude katmise toetuse (Team Estonia olümpiaettevalmistustoetus). Spordialaliidu toetuse andja ülesannet täidab halduslepingu alusel EOK⁶.

Määruse kohaselt esitab spordialaliit taotluses konkreetset sportlased või võistkonnad, kellele toetust taotletakse. Toetuse andja otsustab sportlased ja võistkonnad, kelle tarbeks võib toetust kasutada, et toetada sportlasi, kellel on enim potentsiaali saavutada tulevikus tiitlivõistlustel häid tulemusi (määruse § 3 lg-d 7 ja 8). Team Estonia olümpiaettevalmistustoetuse suuruse sportlase ja tema treeneri kohta otsustab toetuse andja igal aastal, arvestades eraldatud eelarvevahendite suurust. Sportlased saavad toetust vastavalt tasemele, mille määravad saavutatud tulemused. Tasemeid on neli: A+, A, B ja C. Olümpiaettevalmistustoetust võib teatud tingimustel eraldada ka 18–22-aastastele noorsportlastele. Täpsemad tingimused on sätestatud määruse lisas⁷.

Seega on praeguseks kujunenud olukord, kus andekaid noorsportlasi toetatakse erinevatest avaliku sektori allikatest: taotleda saab spordistipendiumi ja EOK rakendatavat Team Estonia toetust ning neile lisanduvad veel Eesti Kultuurkapitali stipendiumid. Analüüsides toetuse saajaid kolme toetuse andja lõikes, selgus, et aastatel 2023 ja 2024 on spordistipendium määratud 197 sportlasele, kellest 76% on samal perioodil saanud samalaadset toetust ka teistest avaliku sektori allikatest. Samade sportlaste toetamine erinevatest avaliku sektori allikatest tähendab nii suuremat halduskoormust taotlejale kui ka töökoormust toetuste andjatele ning see ei ole otstarbekas. Lisaks eespool nimetatud toetustele korraldab riik 200-le andekale noorsportlasele Audentese Koolide SA-ga sõlmitud lepingu alusel spordi-, toitlustus-, majutus- ja õppeteenust Tallinnas ning Otepääl.

2025. aasta eelarves oli spordistipendiumideks planeeritud 139 500 eurot. Nimetatud summa on samas suurusjärgus püsinud viimase 15 aasta jooksul. Selleks, et vähendada toetuse saajate halduskoormust, toetuse andjate töökoormust, samade sportlaste erinevatest avaliku sektori allikatest toetamist ning paremini sihistada olemasolevaid riiklikke toetusi, on otstarbekas alates 2026. aastast suunata spordistipendiumiks mõeldud vahendid⁸ olemasolevatesse toetusmeetmetesse, sealhulgas toetada parasportlasi Eesti Paralümpiakomitee kaudu ning lõpetada spordistipendiumide määramine.

Sarnaselt kultuuristipendiumide kaotamisega puudutab spordistipendiumide kaotamine põhiseaduse § 19 lõikes 1 sätestatud õigust vabale eneseteostusele. Igäühel on õigus valida, kas sportida ja mis tasemel püüda seda teha. Seega sportimine kuulub eneseteostusvabaduse kaitsealasse. SpS-s sätestatud spordistipendiumi taotlemise ja saamise võimalus on riigi poolt seatud positiivne meede, mis isikute eneseteostusvabadust spordivaldkonnas toetab. Sarnaselt kultuurivaldkonnale ei sätesta põhiseadus, et riik peab tagama spordivaldkonnas subjektiivse õiguse juurdepääsu riiklikule rahalisele toele. Kuidas ja millisel viisil toetada spordi korraldust, sealhulgas sportlasi on riigivõimul lai otsustusruum. Selle juures on riigivõimul

⁶ <https://www.riigiteataja.ee/akt/114122018006>

⁷ [KUM_m12_lisa.pdf](#)

⁸ 132 000 eurot

õigus kaaluda eelarvelisi võimalusi ja vajadusi ning spordivaldkonna toetamise prioriteete muutavas keskkonnas ning kujundada vajaduse korral eelarvliste vahendite jaotamise alused ja korraldus ümber. Spordistipendiumide kaotamise puhul tuleb silmas pidada, et olemas on samalaadse eesmärgiga sarnane toetusmeede ning spordistipendiumide vahendid suunatakse sinna. Sellest johtuvalt ei piira muudatus sportlaste eneseteostusvabadust, vaid toetab selle teostamist tõhusamal moel.

Samuti lisandub ka antud sättesse isikuandmete töötlemise regulatsioon preemiade andmisel ja kandidaatide avalikustamisel (lõiked 4 - 6). Sätte sisu ja selgitused kattuvad eelnõu punktides 7 ja 12 kirjeldatuga.

4. Eelnõu terminoloogia

Eelnõus ei võeta kasutusele uusi termineid.

5. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu ei ole seotud Euroopa Liidu õiguse rakendamisega.

6. Seaduse mõjud

6. 1. Kavandatav muudatus: riigi kultuuripreemiade arv

Kaasnev mõju: mõju kultuurile

Sihtrühm: kultuuripreemiade ettepanekute esitajad. RKPSS-i § 4 lõike 1 alusel võivad ettepanekuid preemia määramiseks esitada loomeliidud; teised juriidilised isikud, kelle põhikirjas on sätestatud kultuuri- ja haridusalane tegevus, preemia senised laureaadid ning kohalikud omavalitsused.

Mõju kirjeldus: Eelnõuga ei muutu ettepanekute esitajate ring ega ettepanekute esitamise korraldus ja tähtaeg. Muudatusel ei ole ettepaneku tegijatele otsest mõju ning see ei piira ettepanekute arvu.

Sihtrühm: kultuuri alal tegutsevad füüsilised isikud

Mõju kirjeldus: Preemia määratakse väljapaistava loomingulise tegutsemise eest kultuuri alal. See määratakse kas elutöö või aastapreemiana avalikkuseni jõudnud väljapaistava töö eest. Muudatusega võib väheneda võimalus väljapaistva loomingulise tegevusega silma paistnud loovisikuid premeerida. See võib kaasa tuua negatiivset tagasisidet valdkonnas tegutsejalt. Samas, preemia määramine ei ole riigi kohustus, vaid tunnustus ning puudub subjektiivne õigus selle saamiseks. Muudatusega preemiade olulisus ja tähendus ei vähene. Kultuuripreemiad määratakse tagantjärele varasema tegevuse eest, seega ei see kaasa otsest mõju isikute kultuurialasele loometööle. Samuti on preemiade hulk väikesearvuline, ka võrrelduna muude kultuurialaste toetustega, mistõttu on otseselt sellest mõjutatud sihtrühm väga väike.

Kaasnev mõju: mõju riigieelarvele

Muudatusel ei ole otsest mõju riigieelarvele, kuna mõju kultuurivaldkonna eelarvele puudub. Preemiaid on võimalik ka edaspidi anda seadusega maksimaalselt lubatud arvus. Kui otsustatakse preemiaid välja anda vähem, siis suunatakse need vahendid kultuurivaldkonna teistesse tegevustesse.

6.2 Kavandatav muudatus: kultuuristipendiumide kaotamine

Kaasnev mõju: mõju kultuurile

Sihtrühm: 1) kultuuristipendiumide ettepanekute esitajad. RKPSS-i § 4 alusel võivad ettepanekuid ja taotlusi stipendiumide määramiseks esitada loomeliidud, teised juriidilised isikud ja asutused, kelle põhikirjas või põhimääruses on sätestatud kultuuri- ja haridusalane tegevus ning kohalikud omavalitsused. 2) kultuuri valdkonnas tegutsevad füüsilised isikud, sealhulgas kultuurivaldkondade üliõpilased ja juriidilisele isikud või asutused (RKPSS § 7 teine lause).

Mõju kirjeldus: Muudatuse järel ei ole enam võimalik teha ettepanekuid kultuuristipendiumitele ning neid kultuuri valdkonnas tegutsevatele isikutele määrata. Muudatuse mõju kultuuri valdkonnale on väheoluline. Õppimiseks on võimalik stipendiumi taotleda Eesti Kultuurkapitalist ning Haridus- ja Teadministeeriumi korraldatud meetmetest. Kultuurivaldkonnas tegutsevatele juriidilistele isikutele on olemas toetusmeetmed Kultuuriministeeriumis ja Eesti Kultuurkapitalis, kus need on selgemini sihistatud ja eesmärgipärasemad.

Kultuuristipendiumideks on siiani kavandatud 20 stipendiumit aastas summas 2300 eurot stipendiumi kohta, kogusummas 46 000 eurot. Kultuuristipendium meetmena ei panusta märkimisväärselt kultuuri valdkonna arengusse. Seda kinnitab ka valdkonna vähene huvi selle taotlemiseks ning taotlejate hulk on olnud kahanev. Kuigi eesmärk on olnud anda stipendiumid välja ühes voorus, on kandidaatide vähesuse tõttu viidud viimasel kolmel aastal läbi lisavoor. Selles hoolimata laekus näiteks 2023. aastal kokku vaid 20 kandidaati ning 2024. aastal kahes voorus kokku 12 kandidaati, kellele kõigile määrati stipendium ning 8 stipendiumit jäi välja andmata.

Kaasnev mõju: mõju halduskoormusele

Sihtrühm: kultuuristipendiumide ettepanekute esitajad. RKPSS-i § 4 alusel võivad ettepanekuid ja taotlusi stipendiumide määramiseks esitada loomeliidud, teised juriidilised isikud ja asutused, kelle põhikirjas või põhimääruses on sätestatud kultuuri- ja haridusalane tegevus ning kohalikud omavalitsused.

Mõju kirjeldus: Kultuuristipendiumide ettepanekute esitajate halduskoormus väheneb, kuna nad ei pea võimalike stipendiumite saajate suhtes ettepanekuid koondama ja neid esitama ning esitamise tähtaegu järgima. Eesti Kultuurkapitalist ning Haridus- ja Teadministeeriumi korraldatud meetmetest saab isik ise endale stipendiumi taotleda.

Kaasnev mõju: mõju riigieelarvele

Mõju kirjeldus: Kultuuristipendiumideks on kavandatud 20 stipendiumit aastas summas 2300 eurot stipendiumi kohta, kogusummas 46 000 eurot. Kultuuristipendiumite määramise lõpetamisel on vähene positiivne mõju riigieelarvele.

Kaasnev mõju: mõju riigiasutuste töökorraldusele

Sihtrühm: Kultuuriministeerium, kultuuriminister

Mõju kirjeldus: Kultuuristipendiumi taotlusi menetleb, valmistab ette otsuseid ning kontrollib stipendiumi saajate aruandeid Kultuuriministeerium. Stipendiumi määramise otsused teeb kultuuriminister käskkirjaga. Stipendiumide määramise lõpetamisega töökoormus väheneb ning võimaldab töökorraldust optimeerida. Samas ei ole ette näha, et muudatus tooks kaasa Eesti Kultuurkapitali või Haridus- ja Teadministeeriumi korraldatud meetmete rakendajate

töökoormuse kasvu. Kultuuristipendiumide taotlejate arv on olnud väga väike, samuti ei ole stipendiumi suurus selline, mis tervikuna aitaks katta õpingute või projektide ellu viimisega seotud kõiki kulusid. On tõenäoline, et stipendiumi sihtrühm on juba ka nendes institutsioonides taotleja. Seega vähendab muudatus ka dubleerimist erinevate toetuse andjate vahel.

6.3 Kavandatav muudatus: spordistipendiumide kaotamine

Kaasnev mõju: mõju spordile

Sihtrühm: 1) spordialaliidud (69) ja maakondade spordiliidud (15), kes taotlevad spordistipendiumi tippspordiga tegelevatele füüsilistele isikutele; Eesti Paralümpiakomitee; 2) sportlased.

Mõju kirjeldus: Muudatusel on spordi korraldusele positiivne mõju. Tippsportlaste toetamise süsteem korrastub, muutub lihtsamaks ja selgemaks nii spordiorganisatsioonidele kui ka sportlastele. Spordistipendiumi kaotamisel suunatakse seni spordistipendiumideks planeeritud vahendid teistesse valdkonna toetusmeetmetesse ning sportlaste toetamine muutub sihipärasemaks ja selgemaks.

Kaasnev mõju: mõju halduskoormusele

Sihtrühm: 1) spordialaliidud (69) ja maakondade spordiliidud (15), kes taotlevad spordistipendiumi tippspordiga tegelevatele füüsilistele isikutele; 2) Eesti Paralümpiakomitee.

Mõju kirjeldus: Spordialaliitude ja maakondade spordiliitude halduskoormus väheneb. Tippsportlaste toetamine on korraldatud EOK spordialaliitude toetuse kaudu, mida viimased juba taotlevad. Muudatusega süsteem ühtlustub ning kaob ära mitmest kohast taotlemine. Eesti Paralümpiakomitee on juba Kultuuriministeeriumi spordivaldkonna partnerorganisatsiooni toetuse sihtrühmas ja selle taotleja ning tema halduskoormus ei muutu.

Kaasnev mõju: mõju riigieelarvele

Mõju kirjeldus: Mõju riigieelarvele ei ole, eelarvelised kulud ei suurene. Seni spordistipendiumideks kasutatud vahendid suunatakse olemasolevatesse meetmetesse ning osaliselt Eesti Paralümpiakomiteele.

Kaasnev mõju: mõju riigiasutuste töökorraldusele

Sihtrühm: Kultuuriministeerium, kultuuriminister

Mõju kirjeldus: Spordistipendiumi taotlusi menetleb ja otsuseid valmistab ette Kultuuriministeerium. Spordistipendiumi määramise otsuseid teeb kultuuriminister käskkirjaga. Spordistipendiumide määramise lõpetamisega töökoormus väheneb ning see võimaldab töökorraldust optimeerida. Kuna spordistipendiumideks ette nähtud raha suunatakse alates 2026. aastast teistesse olemasolevatesse meetmetesse, vähendab muudatus toetuse andjate ja meetmete dubleerimist.

8. Rakendusaktid

Eelnõuga seondult kehtestatakse uuesti kultuuripreemiate komisjoni töökord ning spordipreemiate määramise kord.

9. Seaduse jõustumine

Seadus jõustub 2026. aasta 1. aprillil. Sellest lähtuvalt rakendub seadus 2027. aastal antavatele kultuuripreemiatele. 2026. aastal enam kultuuristipendiume ega spordistipendiume ei anta.

10. Eelnõu koostöölastamine ja huvirühmade kaasamine

Eelnõu esitati koostöölastamiseks ministeeriumidele ning arvamuse esitamiseks tunnustatud loomeliitudele, Eesti Linnade ja Valdade Liidule, Eesti Disainikeskusele, Eesti Arhitektuurikeskusele, Music Estoniale, Eesti Teatri Agentuurile, Kaasaegse Kunsti Eesti Keskusele, Eesti Kaasaegse Kunsti Arenduskeskusele, Eesti Olümpiakomiteele, spordialaliitudele, maakonna spordiliitudele ning Eesti Paralümpiakomiteele. Ministeeriumidest koostöölastas eelnõu märkustega Justiits- ja Digiministeerium (vt koostöölastustabel) ning märkusteta Siseministeerium. Teised ministeeriumid koostöölastasid eelnõu vaikimisi. Kaasatud isikutest esitas arvamuse Eesti Olümpiakomitee (vt koostöölastustabel). Eesti Linnade ja Valdade Liit ning Eesti Kergejõustikuliit vastasid, et neil ei ole eelnõule märkuseid ega ettepanekuid. Teised kaasatud isikud arvamust ei avaldanud.

Kultuuripreemiate suurus ja komisjoni töökord

Määrus kehtestatakse riigi kultuuripreemiate seaduse § 3 ja § 5 lõike 2 alusel.

§ 1. Kultuuripreemiate suurus

- (1) Preemia suurus pikaajalise loomingulise tegevuse eest on 64 000 eurot.
- (2) Preemia suurus eelmisel kalendriaastal avalikkuseni jõudnud väljapaistvate tööde eest on 9600 eurot.

§ 2. Kultuuripreemiate komisjoni töökord

- (1) Komisjon on otsustusvõimeline, kui komisjoni istungist võtab osa kaks kolmandikku komisjoni liikmetest. Komisjon võtab otsuse preemiate määramiseks vastu istungil lihthäälteenamusega salajasel hääletusel.
- (2) Kui preemia kandidaatidest ükski ei saa lihthäälteenamust, korraldatakse enim poolthääli saanud kandidaatide vahel teine hääletusvoor. Kui ka teises hääletusvoorus ei õnnestu komisjonil otsust vastu võtta, otsustab komisjoni esimees või tema äraolekul teda asendav komisjoni liige, kas korraldada veel üks hääletusvoor, eelistada kindlat kandidaati, heita liisku või teha valdkonna eest vastutavale ministrile ettepanek jagada preemia mitme kandidaadi vahel.
- (3) Kui komisjoni liige on preemia kandidaadiks, ei osale ta sellel aastal vastava preemia osas komisjoni töös.
- (4) Kui komisjoni liige võib preemia kandidaadi suhtes olla erapoolik või esineb huvide konflikt, taandab ta ennast sellele kandidaadile preemia määramise arutelust ja hääletamisest.
- (5) Kui komisjoni liige ei osale lõigete 3 ja 4 alusel preemiate hindamisel, arvestatakse lihthäälteenamus vastavalt hääleõiguslike komisjoni liikmete arvule.
- (6) Komisjoni esimehe äraolekul või juhul, kui tal on huvide konflikt lõigete 3 ja 4 alusel, asendab teda komisjoni vanim hääleõiguslik liige.
- (7) Komisjoni teenindab Kultuuriministeerium.

§ 3. Preemiate määramine ja üleandmine

- (1) Preemiad määrab Vabariigi Valitsus kultuuriministri esildisel komisjoni ettepanekute alusel.
- (2) Preemiad antakse üle Eesti Vabariigi aastapäeva tähistamise raames.

Riiklike spordipreemiate määramise ning tagasinõudmise tingimused ja kord

Määrus kehtestatakse spordiseaduse § 10 lõike 2 alusel.

§ 1. Riiklik spordipreemia

(1) Riiklikke spordipreemiaid (edaspidi *preemia*) määratakse väljapaistvate sportlike saavutuste eest.

(2) Elutööpreemia määratakse füüsilisele isikule, kelle aastatepikkune panus Eesti sporti on pälvinud avalikkuse kõrge hinnangu ja kelle elutöö on olnud eeskujuks noorele põlvkonnale.

(3) Aastapreemia määratakse füüsilisele isikule silmapaistvate sportlike saavutuste või eduka treeneritöö eest, samuti tulemusliku sporditöö korraldamise, spordi propageerimise või sporditeadusse antud panuse eest, mis on saavutatud eelmise kalendriaasta jooksul.

§ 2. Preemiate liigid ja suurus

(1) Igal aastal määratakse kuni kaks elutööpreemiat suurusega 64 000 eurot.

(2) Igal aastal määratakse kuni 6 aastapreemiat suurusega 9600 eurot.

(3) Preemiaga kaasneb tunnistus.

§ 3. Ettepanekute esitamine preemia määramiseks

(1) Ettepanekuid preemia kandidaatide kohta võivad kirjalikult teha füüsilised isikud, ministriumid ja kohaliku omavalitsuse üksused ning teised juriidilised isikud ja asutused, kelle põhikirjas või põhimääruses on sätestatud muu hulgas spordialane tegevus.

(2) Preemia kandidaadid esitatakse igal aastal hiljemalt 10. jaanuariks Kultuuriministriumile läbivaatamiseks.

§ 4. Spordipreemiate komisjon

(1) Spordipreemiate komisjoni (edaspidi *komisjon*) moodustab kultuuriminister. Komisjoni esimees on kultuuriminister.

(2) Komisjoni arutab koosolekul läbi määruse paragrahvi 3 lõikes 1 nimetatud ettepanekud ning teeb Vabariigi Valitsusele ettepaneku preemiate määramiseks.

(3) Komisjoni teenindab Kultuuriministrium.

§ 5. Komisjoni töökord

(1) Komisjon on otsustusvõimeline, kui komisjoni koosseisust võtab osa kaks kolmandikku komisjoni liikmetest. Komisjon võtab otsuse preemiate määramiseks vastu istungil lihthälteenamusega.

(2) Kui preemia kandidaatidest ükski ei saa lihthälteenamust, korraldatakse enim poolthäali saanud kandidaatide vahel teine hääletusvoor. Kui ka teises hääletusvoorus ei õnnestu komisjonil lihthälteenamusega otsust vastu võtta, otsustab komisjoni esimees või tema äraolekul teda asendav komisjoni liige, kas korraldada veel üks hääletusvoor, eelistada kindlat kandidaati, heita liisku või teha valdkonna eest vastutavale ministrile ettepanek jagada preemia mitme kandidaadi vahel.

(3) Kui komisjoni liige on preemia kandidaadiks, ei osale ta sellel aastal vastava preemia komisjoni töös.

(4) Kui komisjoni liige võib preemia kandidaadi suhtes olla erapoolik või esineb huvide konflikt, taandab ta ennast sellele kandidaadile preemia määramise arutelust ja hääletamisest.

(5) Kui komisjoni liige ei osale lõigete 3 ja 4 alusel preemiate hindamisel, arvestatakse lihthälteenamus vastavalt hääleõiguslike komisjoni liikmete arvule.

(6) Komisjoni esimehe äraolekul või juhul, kui tal on huvide konflikt lõigete 3 ja 4 alusel, asendab teda komisjoni vanim hääleõiguslik liige.

§ 6. Preemiate määramine ja üleandmine

(1) Preemiad määrab Vabariigi Valitsus kultuuriministri esildisel komisjoni ettepanekute alusel.

(2) Preemiad antakse üle Eesti Vabariigi aastapäeva tähistamise raames.

§ 7. Preemia tagasinõudmine

(1) Kui dopinguvastane organisatsioon, rahvusvaheline spordiorganisatsioon, rahvuslik olümpiakomitee, rahvuslik paralümpiakomitee või spordialaliit on määranud spordiseaduse § 11 lõikes 1 nimetatud isikule karistuse samas lõikes nimetatud reeglite rikkumise eest, on Vabariigi Valitsusel õigus aasta jooksul karistuse määramise otsuse jõustumisest arvates nõuda pärast reeglite rikkumist määratud preemia isikult tagasi.

(2) Tagasinõudmise otsustamiseks teeb Vabariigi Valitsusele ettepaneku kultuuriminister.

(3) Preemia saaja tagastab preemia selle tagasinõudmise otsuses nimetatud tähtpäevaks.